

Poznat ho a poznat sebe (I): Dobýt Kristovo srdce

Dobrý lotr jedním slovem dobyl Kristovo srdce, a tak si otevřel brány nebe. Tak by se možná dala definovat modlitba: slovo, kterým dobudeme Ježíšovo srdce a které nám umožní žít v jeho blízkosti.

24.01.2020

Za hradbami Jeruzaléma byli na hoře Kalvárii krátce po poledni ukřižováni tři muži. Byl to první Velký pátek v

dějinách. Dva z nich byli zloději; ten třetí byl naopak jediný zcela nevinný: Syn Boží. Jeden z lupičů se i přes silné bolesti a tělesnou vyčerpanost odhodlal ke kratičkému rozhovoru s Kristem. Svými pokornými slovy – „Pamatuj na mě, až přijdeš do svého království“ (Lk 23, 42) – dosáhl toho, že ho Bůh, který se stal člověkem, ujistil, že za pár hodin bude v ráji. Svatého Josemaríu často dojímala slova *dobrého lotra*, kterými dobyl Kristovo srdce, a tak si *otevřel* brány nebe.¹ Tak by se možná dala definovat modlitba: slovo, kterým dobudeme Ježíšovo srdce a které nám umožní žít v jeho blízkosti.

Dva rozhovory na kříži

I my chceme, aby naše modlitba, podobně jako modlitba dobrého lotra, kterému tradice dala jméno Dismas, přinesla plody. Dychtíme po tom, aby rozhovor s Bohem změnil

naše životy. Dobýt něčí srdce znamená zmocnit se ho, získat si jeho lásku, nadchnout ho. Je třeba ho *dobýt*, protože toliká lásky není člověk hoden. Toho, po čem touží, co mu však nepatří, se musí *zmocnit*. Modlitba se zakládá na jedné velice prosté, avšak nijak snadné věci: naučit se přijmout srdcem Boží dar a nechat se přitom doprovázet Ježíšem, který své dary, svou milost a svou lásku nikdy nevnucuje.

Spolu s Dismasem byl na Kalvárii ukřižován ještě jeden trestanec. Výtka, se kterou se tento muž obrací na Ježíše, je v ostrém protikladu ke slovům Dismasovým: „Což ty nejsi Mesiáš? Zachraň sebe i nás!“ (Lk 23, 39). Jeho slova jsou jako ledová sprcha. Jaký je mezi oběma *rozhovory* rozdíl? Oba mluvili s Ježíšem, ale pouze Dismas přijal dar, který měl pro něj Ježíš přichystaný. Provedl svou poslední a nejlepší *loupež*: poprosil Krista o to, aby na

něj alespoň pamatoval. Jeho společník však odmítl otevřít pokorně srdce před tím, kdo ho chtěl osvobodit od minulosti a nabízel mu poklad nesmírné ceny. Dožadoval se svého práva na to, aby byl vyslyšen a zachráněn, a vytkl Ježíšovi jeho zdánlivou pasivitu. Možná, že vždycky *kradl* tímto způsobem: s přesvědčením, že si bere, co mu náleží. Dismas si byl naopak dobře vědom toho, že nemá právo na nic. A proto se mu podařilo vloupat se do pokladnice Boží lásky. Přijal Boha jako toho, kým skutečně je: Otcem, který se daruje svým dětem.

S pomocí těchto dvou *rozhovorů*, se kterými se setkáváme v evangeliu, si můžeme uvědomit jednak to, že Pán nás chce učinit šťastnými a počítá přitom s naší svobodou, jednat to, že pro nás není vždy snadné nechat se milovat. Modlitba může být skvělým prostředkem k odhalení Ježíšových citů, myšlenek a přání. Nadpřirozený

život v nás je dar a modlitba je jakýsi kanál, jímž k nám proudí Bohem nabízená láska, neočekávané pozvání získat jiným způsobem skutečný život.

Otevřít brány nebe

Sv. Josemaría nám připomínal, že „Bůh vzal na sebe riziko naší svobody“². Dobrý způsob, jak mu za to projevit vděčnost, je otevřít se té jeho. A je třeba říct, že nám přitom nehrozí žádné riziko, a když, tak jen zdánlivé, protože máme všechny předpoklady pro vítězství: zárukou jeho slibu jsou hřeby, které planou láskou k nám. Viděno z tohoto úhlu pohledu nám dojde, jak absurdní je vzpírat se Boží vůli, i když se nám to ve skutečnosti často stává. Sv. Pavel nám říká: „Nyní totiž „vidíme jen jako v zrcadle, nejasně, ale potom uvidíme tváří v tvář. Nyní poznávám věci jenom nedokonale, potom poznám dokonale, podobně, jak

(Bůh) poznává mne“ (1Kor 13,12).

Ten nejlepší způsob, jak se poznat, je dívat se na sebe z pohledu Krista, sledovat svůj život jeho očima.

Dismas to pochopil a nezalekl se propastného rozdílu mezi Ježíšovou dobrotou a svými vlastními chybami. Poznává v Kristově ponížené a zohavené tváři Krále světa; něžný Ježíšův pohled mu vrací důstojnost a zvláštním způsobem mu připomíná, že je nade vše milován. *Šťastný konec* příběhu s dobrým lotrem může, pravda, vypadat příliš jednoduše. Nikdy se však nedozvíme, jak dramatickou konverzí v tu chvíli jeho srdce procházelo, co ji připravilo a jistě umožnilo.

Otevřít se tak velké lásce se velmi podobá zjištění, že modlitba je dar, mimořádný prostředek k přijetí lásky nabízené srdcem, jež nezná míry ani vypočítavosti. Dostáváme dar nového, naplněnějšího a mnohem

šťastnějšího a smysluplnějšího života. Papež František říká: „Když se modlíme, dovolujeme Bohu, *aby byl na tahu*, dáváme mu prostor, aby mohl jednat, aby mohl vstoupit do hry a vyhrát.“³ Bůh je ten, kdo nás promění, kdo bude vždy s námi a o všechno se postará. Jediné, co potřebuje, je, abychom ho nechali jednat, *táhnout*. A to je právě ten moment, kdy přichází ke slovu naše svoboda, kterou nám Kristus vydobyl na kříži.

Modlitba nám pomáhá pochopit, že „když On o něco prosí, ve skutečnosti tím nabízí dar. Nejsme to my, kdo prokazujeme Bohu laskavost: je to on, kdo osvětluje náš život tím, že mu dává smysl“.⁴ Právě tím *dobýváme* jeho srdce: tím, že otevřeme dveře do svého života a necháme ho do něj zasahovat, že mu dovolíme, aby nás miloval a přeměňoval, tím, že se budeme snažit mu odpovídat, i když si nebudeme příliš jistí, jak. „Okuste

a vizte, jak je Hospodin dobrý, blaze člověku, který se k němu utíká“ (Žl 34,9). Do těchto několika málo slov lze shrnout cestu, skrze niž se můžeme stát dušemi modlitby. Sv. Terezie z Avily napsala: „Když nevíme, co dostáváme, nemůžeme se otevřít lásce.“⁵ _ Kdy jsme Pánu naposled řekli, jak je dobrý? Jak často o tom uvažujeme a *radujeme se z toho?*

Základním prvkem naší modlitby má být úžas: údiv nad zázrakem přesahujícím naše lidská měřítka, který nás nutí opakovat: „Jak jsi veliký, úžasný a dobrý! A já, jaký jsem to blázen, že jsem si myslel, že tě mohu pochopit. Jak malý bys byl, kdybych tě mohl pochopit rozumem. Chápu tě však srdcem, a to není málo.“⁶ _ Skrze chválu Boha se náš vztah ke Kristu stává pravdivým, tíha našich starostí se zmenšuje a před námi se otevírají dříve netušené obzory. To vše díky tomu, že jsme na

sebe vzali *riziko* svěřit se Boží svobodě.

Nekonečně mnoho způsobů modlitby

Když byl sv. Josemaría v Mexiku, vyprávěl při jednom setkání o svém (duchovním) synovi, filozofovi, na kterého nečekaně připadla starost o rodinný podnik: „Když mi vyprávěl o tom, že bude podnikat, podíval jsem se na něj a musel jsem se začít smát. Podnikat? řekl jsem mu. Peníze, které ty vyděláš, se mi vejdou sem do dlaně a ještě tam zbude místo.“ Léta plynula, a když se po letech opět setkali, sv. Josemaría mu řekl: „Zde je má ruka. Neřekl jsem ti snad, že mi do ní máš dát všechno, co vyděláš? On vstal a za napjatého očekávání všech mě políbil na dlaň. Zde to máte, řekl. Objal jsem ho a odpověděl mu: Zaplatil jsi mi víc než dost. Tak běž, ty zloději, ať ti Bůh žehná!“⁷

V modlitbě také můžeme políbit Bohu ruku a darovat mu to nejcennější, co máme: svou lásku. Některým toto pomyslné gesto postačí k tomu, aby v nich vzplála vroucí modlitba plná předsevzetí. Jedním pohledem dokážou vyjádřit mnohem víc než tisíce slovy. Chtěli by se dotknout všeho, co s Bohem souvisí. Během své modlitby chtějí na svých tvářích cítit závan vánku přicházejícího od Galilejského moře. Jejich smysly se probouzí a Ježíšova blízkost jim naplňuje srdce pokojem a radostí. Jejich radost musí být předávána dál. Jsou zváni, aby jako Kristus rozevřeli náruč, objali svět a pomáhali ho spasit.

Způsobů, jak se modlit, však existuje nekonečně mnoho, tolik, kolik je lidí. Někteří lidé chtějí např. slyšet jen trochu útěchy. Pro toho, kdo to potřebuje, Ježíš nešetří povzbudivými slovy: „To je pravý Izraelita, v kterém není lsti“ (Jan

1,47). Řekne je i nám, když mu otevřeme své srdce. Nikdo nepronесl krásnější slova lásky než on, a nikdo je nepronесl s takovou něhou a upřímností jako on. Když jim budeme naslouchat, objeví se tato láska v našem výrazu. Naučíme se dívat na svět Božíma očima a dokážeme vytušit, co všechno by naši přátelé dokázali, kdyby se nechali vést Boží milostí.

Jsou také lidé, kteří se rádi starají o druhé, jako Marta, jedna z Pánových přátel, která žila v Betánii.

Evangelium vypráví, že když ji Ježíš navštívil, neřekl jí, aby si sedla, ale pomohl jí objevit tu nejdůležitější věc v jejích každodenních činnostech (srov. Lk 10,42). Pro lidi jako Marta může být útěchou vědomí, že zatímco se modlí, Bůh jedná skrze ně a přivádí mnoho duší do nebe. Tito lidé si v modlitbě rádi vybavují tváře a jména konkrétních lidí. Je dobré, aby věděli, že všechno, co dělají, má

spoluvykupitelskou hodnotu. Maria si mohla vybrat ten nejlepší úděl právě proto, že Marta obsluhovala. Martě stačilo vědět, že jsou všichni kolem ní šťastní.

Další lidé se pro změnu zaměřují spíše na detaily a drobnosti, třebaš nepatrné. Jejich srdce myslí neustále na druhé a vždy najde něco, co mu jeho drahé připomene. Pro takové lidi může být užitečné zaměřovat se na dary, kterými je Bůh v životě zahrnul. „Modlitba právě proto, že se živí Božími dary, kterých se nám dostává, měla by vždycky oplývat vzpomínkami.“⁸ Mohou také nacházet radost v *překvapování* Boha drobnými detaily. Moment překvapení je pro ně velmi důležitý a není pro ně nijak těžké přijít na to, co se Pánu líbí. I nad tím nejnepatrnějším gestem se Pánu vděčně rozzáří oči. Každá duše, kterou se pokusíme přiblížit k jeho

lásce, znovu dobývá jeho srdce jako Dismas před svou smrtí.

Aniž bychom zde chtěli uvádět seznam všech možností modlitby, existují také lidé, kteří potřebují s milovanou osobou trávit čas. Ti budou např. rádi Ježíše utěšovat. Žádný čas *strávený* s milovanou osobou se jim nezdá dost dlouhý. Chtějí-li zachytit Boží lásku, mohou uvažovat nad Nikodémem, kterého Ježíš přijal jednou v noci v důvěrném prostředí domova. Díky společně strávenému času se Nikodém dokázal v těžkých chvílích postavit za Krista a být mu nablízku, když ostatní dostali strach.

Někdy si myslíme, že poznat sebe znamená uvědomit si své chyby; to je sice pravda, ale ne celá. Poznat do hloubky své srdce a své touhy je velice důležité pro to, abychom mohli naslouchat Bohu a nechali se naplnit jeho láskou.

Rozhovor mezi Ježíšem a kajícím lotrem byl krátký, ale hluboký. Dismas objevil v Kristově obrovském a nevinném srdci malou škvíрку: snadný způsob, jak se ho *zmocnit*. Boží vůle, jež se tak často zdá být nejasná a bolestivá, se po zločincově pokorné prosbě objasnila a objasňuje i nám. Jediným přáním Boha je, abychom byli šťastní, velmi šťastní, ti nejšťastnější lidé na zemi. Dobrý lotr Dismas se protáhl škvírkou v Ježíšově srdci a zmocnil se největšího pokladu. Panna Maria byla svědkem toho, jak bránil jejího syna. Možná pohledem poprosila Ježíše, aby ho zachránil. A Kristus, neschopen své matce cokoli odmítnout, mu řekl: „Dnes budeš se mnou v ráji“ (Lk 23,43).

Diego Zalbidea

1 Srov. sv. Josemaría, *Via Crucis*, 12. zastavení, bod 4.

2 Sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, č. 113.

3 Srov. papež František, *Christus vivit*, č. 155.

4 F. Ocáriz, Luz para ver, fuerza para querer. In: *Diario ABC* (18. září 2018).

5 Sv. Terezie od Ježíše, *Život*, 10, 3.

6 Sv. Josemaría, Poznámky z kázání (9. Června 1974). In: *Catequesis* 1974/1, p. 386 (AGP, biblioteca, P04).

7 Sv. Josemaría, Poznámky z rodinného setkání (27. října 1972). In: *Dos meses de catequesis 1972*, sv. II, s. 616 (AGP, biblioteca, P04).

8 Papež František, *Gaudete et exsultate*, č. 153.

.....

poznat-ho-a-poznat-sebe-doby-
kristovo-srdce/ (05.08.2025)